

نامه‌یه کی دره‌نگوه‌خت

حه‌مه‌سه‌عید حه‌سه‌ن
(سوئد)

خسته سهر پشت، په‌نجه‌ره‌یه‌کی کرده‌وه.

هیندی شاعیر هه‌ن، هیچیان پی‌ نییه شیایو گوتن بی، که چی ده‌یشپه‌یقن، هیندی‌کی ترشتیان پی‌به به‌لام پی‌ت نالین. ژیلا هه‌میشه شتیکی پی‌ بوو، هه‌میشه شتیکی ده‌گوت. قسه‌ی بال‌داری نه‌و هونراوه‌کانی بوو. که دایان به‌ شوو، (که دل‌بان کوشت و له‌شیان هه‌لپه‌راند، ژیلا پازده سالان بوو،) (۱) ئیدی چوار پی‌نج سالی له‌ ته‌لاری دل‌گیر و بلندی ژن و می‌ردایه‌تیدا، یان راستتر له‌ ژووری تاکه‌که‌سیی زبندانی ژیر ده‌سه‌لاتی دیکتاتوردا به‌سهربرد.

ژیلا ته‌واری بوو، چه‌ندین جار پی‌کرا، به‌لام دیل نه‌کرا. که باسی ژیانی خو‌ی ده‌کرد، باس ته‌نیا هه‌ر باسی خودی خو‌ی نه‌بوو، باسی سه‌رده‌مه‌که‌یشی بوو. نه‌و ده‌یزانی ناتوانی به‌ شنه‌ی شیعر پر‌ه‌وی که‌شتیگه‌لی کوم‌ه‌ل بگوری، به‌لام له‌وه دل‌نیا‌بوو: شیعر تیر‌وژنیکه‌ سهر به‌و زبندانه‌ به‌رینه‌ تاریکه‌دا ده‌کا، که به‌ نار‌ه‌وا ناوی «ژیان» ی‌لی‌ تراوه.

ژیلا ده‌یویست به‌ شیعر جیهان جوانتر بکا. به‌ دره‌ختی وشکه‌ه‌لاتووی ژیان‌ه‌وه، شیعر نه‌و گه‌لایه‌کی سه‌وز بوو. ژیلا ده‌یویست مانایه‌کی نو‌ی بو‌ژیان بد‌وژنیه‌وه.

کون‌فوشیوس ده‌لی: «نافره‌تی به‌ریز و بالا، نافره‌تی نه‌زانه.» ژیلا ده‌یویست پی‌چه‌وانه‌ی نه‌م تیروانینه‌ نائینسانیه‌ به‌لمینتی. جه‌لاله‌دینی رومی ده‌لی: «نافره‌ت تیشکیکه‌ له‌ رووناکییی پی‌روژ.» ژیلا له‌ شه‌وی یه‌لدای نیشتماندا چه‌پکه‌ تیشکی بوو. ئیبنولعه‌ره‌بی هه‌قی ته‌نیا له‌ ژندا ده‌دی. ژیلا هه‌قیقه‌ت بوو له‌ شیوه‌ی ژندا. ژیلا ژنیک بوو له‌ هه‌قیقه‌ت.

نه‌دو‌نیس ده‌لی: «بو‌ته‌وه‌ی بتوانی بچیته‌ ناخی خو‌ته‌وه‌، وشه‌یه‌کی نه‌ینتی هه‌یه‌ ده‌بی‌ بی‌زانی.» ژیلا کلیلی ده‌رگای

که‌سانی وا هه‌ن نه‌ماندیون، که‌چی وا هه‌ست ده‌که‌ین ده‌یانناسین. ژیلا حوسه‌ینی یه‌کیتک بوو له‌وانه‌ی نه‌گه‌رچی نه‌مدیوو، به‌لام وام هه‌ست ده‌کرد، له‌ نزیکه‌وه‌ ده‌یناسم. هه‌ر له‌ نا‌کاو له‌ دووره‌وه‌ بو‌ینه‌ ناسیاوی یه‌کتر. هه‌ر له‌ یه‌که‌م نامه‌وه‌ گه‌رموگور، وه‌ک ناسیاویکی دیرین هاته‌گۆ. جیی داخه‌ منیش یه‌کیتک له‌وانه‌ی حه‌ز ده‌که‌م نامه‌م پی‌ بگا، به‌لام نامه‌نووسیتی چالاک نیم.

له‌میژ بوو بیرم له‌وه‌ کردبووه‌وه، باسیتک له‌باره‌ی شیعی کوردی له‌ کوردستانی ئیران بنووسم. لای خو‌مه‌وه‌ به‌ هیوا بووم له‌ سهر س‌ شاعیری نه‌وه‌ی دوای (سواره) کار بکه‌م، یه‌کیتکیان ژیلا بوو. نه‌و سه‌فه‌ری ژیانی ته‌واو کرد و من هیشتا ده‌ستم به‌و گه‌شته‌ نه‌کردوو.

جاران هینده‌ خو‌ره‌تاوم خو‌ش نه‌ده‌ویست، له‌وه‌ته‌ی له‌م به‌فرستانه‌م هه‌میشه‌ خه‌یالم لای خو‌ره‌تاوه‌. نامه‌ و شیعه‌ره‌کانی ژیلا له‌گه‌ل خو‌یاندایا چه‌پکه‌ تیشکی گه‌رموگوری خو‌ریان بو‌ ده‌هینام.

من نه‌مده‌توانی کۆچی سووری نه‌و دوا بخه‌م، که‌چی که‌ هه‌واله‌که‌م بیست، شه‌رمه‌زاری دایگرتم. ژیانی ژیلا له‌ دارستانی شمشیردا، له‌ مه‌لبه‌ندی بقه‌ و حه‌رام و قه‌ده‌غه‌دا، نه‌گه‌رچی کورت بوو، به‌لام تا داهاتوویه‌کی دوور، مانگیکه‌ تریفه‌که‌ی ریتی ریبوارانی کاروانی نازادی و یه‌کسانی رو‌شن ده‌کاته‌وه‌. ژیانی په‌ر و باله‌ بو‌ته‌وانه‌ی نیازی فرینیان هه‌یه‌. ژیانی ماموستای گوتنه‌وه‌ی ده‌رسی یاخیوون و به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ بوو. نه‌و نامه‌ پی‌روژه‌ی نه‌و ناردی گه‌یشت، نه‌و وه‌لامه‌ی ژیلا تامه‌زرۆی بوو، نووسراوه‌، وه‌لی له‌ پی‌چی سانسوردا گیری خواردوو. نامه‌ی ژیانی ژیلا دیوارتیکی رووخاند، ده‌رگایه‌کی

دهروونی خوئی په‌یدا کردبوو. که به مندالی می‌ردی کرد، وهک له‌ش مائی باوکی به‌جیته‌یشت، دلی له‌گه‌ل خوئی نه‌برد. زوری بازار چیشت تا فیروبوو بتوانی بوهر کوئی چوو، پیش وهخت دلی بنیتری.

هه‌لگرانی بیروباوهری سه‌رده‌م به‌سه‌ر چوو، به‌زیندوویش مردوون. ژیلا به‌مردوویش زیندووو. نه‌و تینوو بوو، تینووی هه‌وری نازادی. بلند فری، فری تا ده‌می گه‌یشته‌کانیاوی هه‌وری پیروژ. (نه‌وانه‌ی توانای فرینیان نه‌بوو نه‌و نافرته‌مه‌زنه‌یان بچووک ده‌بینی.) (۲)

نه‌و نه‌م زستانه‌ی سنه، بوچی هینده‌سارده؟ تو بلتی له‌به‌ر کۆچی ناوه‌ختی ژیلا بی! ژیلا فریشته‌یه‌ک بوو ده‌یوست به‌هیژی شیعربالی نه‌هریه‌نی تاریکی له‌ره‌گه‌وه‌ده‌ریکیشی. ده‌یوست به‌تیری تیشکی مۆمی خوشه‌ویستی، شاسواری شه‌وه‌زنه‌نگ بگلیتی. بوچه، وای ده‌نوسی جه‌ماوهر تییده‌گه‌یشت، هه‌لبرارده‌یش به‌شاعیری ده‌زانی. شیعره‌کانی ساکار بوون وهک خوئی، ته‌موموژاوی و ئالوز نه‌بوون، به‌لام ته‌نکیش نه‌بوون، قول بوون.

ژیلا ده‌روازه‌ی ئاسنینی بیروباوهری دیرینی شکاندبوو، سنووری شوورای چین ئاسای ریتسای نه‌ریتی باوی به‌زاندبوو. نه‌و سه‌لماندی: ئینسان له‌وه‌بالاتره، وهک کالایه‌ک سه‌رنجی بدری و گهر بخوازی و هه‌ولتی بو‌بدات، ده‌توانی پیوه‌نده‌کومه‌لایه‌تیبه‌ دیرینه‌کان بیسینی و خوئی سه‌روه‌ری خوئی بی.

(هیچ هۆنراوه‌یه‌ک له‌سه‌داسه‌د شیعربیه‌.) (۳) ژیانی ژیلا درامایه‌کی شیعری بوو، پیش نه‌وه‌ی بگاته‌لوتکه، ده‌ره‌یته‌ری مه‌رگ په‌رده‌ی دادایه‌وه. چیت له‌ده‌ست دئی دریغی مه‌که‌ئی پیره‌گه‌ردوون! ژیلات به‌جوانیتی کوشت، به‌لام شیعری جوانی نه‌و هه‌ر به‌گه‌نجیتی ده‌میتینه‌وه.

نه‌وی خاوه‌نی هونه‌ریکی راسته‌قینه‌بی، خاوه‌نی ژیانیتی راسته‌قینه‌یشه. شاعیری راسته‌قینه‌له‌هه‌موو کاتشویتیکدا به‌ره‌و پرووی نه‌رکیکی دژوار ده‌بیتته‌وه. چۆن له‌م جیهانه‌پر له‌سته‌م و دوو پرووییه‌دا بژی و سه‌ری لی نه‌شیوی؟ چۆن به‌رگه‌ی نه‌م جیهانه‌ناینسانیه‌بگری؟ چۆن له‌م جیهانه‌پر له‌کاره‌ساته‌دا ناوه‌ز له‌ده‌ست نه‌دا؟ چۆن ری نه‌دا توانای خوشه‌ویستی و داهیتان و هه‌ویبینی لی زه‌وت بگری؟

ژیلا له‌سزای کومه‌ل نه‌ده‌ترسا، ژیانیه‌گه‌ران بوو به‌دوای ماندوویتی و سزادا. ده‌زانی ژیانیتی نوئی به‌شیوازی کۆن به‌رپوه‌ناچی. بوچه‌شیوازیکی ناباوی بوژبان هه‌لبرارد. نه‌وه‌ی به‌شیعربه‌یگوت، به‌ژیانیه‌گوتی. شیعره‌کانی درپژه‌پیدانی ژیانیه‌بوون، ژیانیه‌شیعریکی درپژه‌بوو.

له‌ناو شیعری ژیلادا هه‌ستیه‌کی گه‌رم هه‌یه، ده‌لیتی دره‌خته‌و په‌لی کیشاوه، ده‌توانی ده‌ست درپژه‌بکه‌یت و ته‌وقه‌ی له‌گه‌ل بکه‌ی. ژیلا شاعیریکی بوو یاخی، ژنیتیک بوو نازاد، چونکه‌یاخیبوونی هه‌لبرارد، بوچه‌چهند سالتیک ژیا، نه‌وانه‌ی به‌کۆیله‌یی ده‌میتینه‌وه، هه‌موو ژیانیه‌مردنه، باسه‌د سالتیش بژین.

که‌له‌پوور باوکیکی که‌له‌ره‌قه، فرۆید فیتری کردوین، تا نه‌یکوژین نازادیمان ده‌ستگیر نابن. ژیلا خوئی له‌دابونه‌ریتی باوکسالاری راپسکاند و هاواری کرد: ریشی پاشا په‌تی سیداره‌یه. ژیلا نمونه‌ی جوانی بوو، له‌جانوه‌ر یاخی بوو.

برۆدۆن فه‌رمووی: مرۆف بو نه‌وه له‌دایک نه‌بووه، باوه‌رپکی حازر، بیته‌زنجیری ده‌ست و پیی بیرکرده‌وه و روانینی. بوچه‌شوینی سروشتیه‌ی ژیلا، سه‌نگه‌ری یاخیبووان بوو. ژیلا بالنده‌یه‌ک بوو که‌سنووری ده‌به‌زاند، داوای مۆله‌تی نه‌ده‌کرد.

ژیلا به‌نامۆبی ژیا و له‌گه‌ل ده‌روبه‌ری رانه‌هات. هه‌میشه‌وه‌ک کارمامزی که‌وتبیتته‌بوسه‌وه، چاوی ده‌گیترا و گوتی قولاغ ده‌کرد و بیری له‌ده‌ریابوون ده‌کرده‌وه. نه‌یده‌هیشت راوچییه‌کان بیگرن و مالتیه‌بکه‌ن. ژیلا گولیکیه‌کی کیوی بوو، گوله‌پلاستیکیکی سه‌ر میتر نه‌بوو، ده‌یزانی هه‌ر له‌گه‌ل ده‌روبه‌ر بگونجی، ده‌مری. له‌(نه‌بسن)وه فیتر بوو: هه‌میشه‌که‌مایه‌تی له‌سه‌ره‌فن، هه‌میشه‌زۆریه‌به‌هه‌له‌دا ده‌چن.

ژیلا ده‌یزانی به‌نازادی بیرکرده‌وه و به‌نازادی ژیان مه‌حاله، نه‌گه‌ر له‌باوه‌ری کۆن، که‌پیره‌دره‌ختیه‌که‌به‌زه‌بروزه‌نگ ناو ده‌دری و ده‌ژی، خوئ پرگار نه‌که‌ی. غه‌زالی ده‌یه‌وی: نه‌وی له‌پتی راست لایدا به‌زه‌بروزه‌نگ به‌یتریتته‌وه ژیر بار. ژیلا له‌و ری راسته‌لای دابوو، له‌به‌ر ده‌م دیوی زه‌بروزه‌نگدا چۆکی دانه‌دابوو. مارکس ده‌لی: (تا چینیتی شوژشگیت سه‌ره‌له‌نه‌دا،

بیروباوهری شوژشگیترا نه‌دایک نابن.) له‌کوردستانی ئیراندا، چینی شوژشگیت بزر بوو، به‌لام ژنیتی شوژشگیت حازر بوو، ژیلای ناو بوو. بیروباوهری شوژشگیترا نه‌هه‌ممه‌نده‌فه‌ریکه، ده‌هسته‌ی تا سه‌رکه‌وی، ناوه‌ستی تا دابه‌زی، نه‌وی وه‌ک ژیلا به‌راستی سه‌رکه‌وی، هه‌رگیز دانه‌بزی.

رژیمی سه‌رکوتکه‌ری هاوچه‌رخ ده‌یه‌وی چرای ناخی ئینسان خامۆش بکات، ری له‌هه‌لچوونی گرکانی خواسته‌کانی ده‌گری، ده‌یه‌وی مرۆف چاوه‌نپه‌ته‌داهاتویه‌کی گه‌شتر، ده‌یه‌وی جیهان بوژناینسانیش باخیک بی له‌شیه‌وی باخچه‌ی ناژه‌لان. ژیلا له‌و چوارچیه‌و مه‌رزه‌سه‌پیتراوانه‌دا گیری نه‌خوارد و که‌وی نه‌کرا و ئینسانبوونی خوئی له‌ده‌ست نه‌دا.

ژیلا هه‌ولتی بوژروخواندنی دیواره‌کان و شکاندنی بته‌کان

بوو. ده‌یویست ئەم جیهانه پر ستمه خاپوور بێ. چه‌کی ده‌ستی
ته‌نیا شیعەر بوو. شیعەر په‌پوله‌یه و دوژمنه‌کانی شمشیر
وه‌شین. ژایلا له‌وه زیتەر چیبی بێ ده‌کرا، ئافره‌تیکێ ئاسایی
بوو، نه‌ک جادووگهر. ده‌یویست به‌ جوانیبی شیعەر پشستی جیهانی
دزیو له‌ زه‌وی بدات. ژایلا ژنیک بوو شاعیر، هه‌ر رۆژه‌ی
به‌شیک له‌ جوانییه‌که‌ی ده‌نارده‌ گۆره‌پانی شه‌رپیکێ
نابه‌رانبه‌ره‌وه، هه‌ر رۆژه‌ی شیعریکی ده‌نووسی.

ژایلا خۆی بۆ گه‌لێ شت ئاماده‌ کردبوو، چاوه‌رپێی زۆر شتی
ده‌کرد، به‌لام خۆی بۆ مردن ئاماده‌ نه‌کردبوو، نه‌یده‌زانی وا زوو
دیت. هیشتا به‌ ته‌واوی به‌ هه‌ورازی سه‌ختی ژیاندا
هه‌لته‌گه‌رابوو، چ زوو به‌ نشیویدا شو‌په‌وه‌وه و گه‌یشته‌ داوینی!
زوو بوو، زۆر زوو بوو، کاتی مائتاوایی کردن نه‌بوو. ژایلا،
لۆرکا گوته‌نی: (کو‌تریکێ سپی بوو، له‌به‌رده‌م پلنگی مه‌رگدا،
هیچی بۆ نه‌کرا.) چیرۆکی ژبانی ژایلا هیشتا له‌ نیوه‌ زیتری
مابوو، پیریتنی سه‌رئاسنینی شیرینکوژی ریکه‌وت چ زوو
گوته‌ی: چه‌پکی گۆل و چه‌پکی نیرگز.

کو‌تایی ۱۹۹۶

(۱) ژایلا هیوای دوا‌رۆژی ژنی کورد، نه‌حمه‌دی شه‌ریفی،
مامۆستای کورد، ژماره‌ (۱۳)، ل ۳۵ - ۳۷ سوید، زستانی
(۱۹۹۱)

(۲) نیتشه (نیچه)

(۳) نه‌دۆنیس

دوو شیعری کورت و نامه‌یه‌کی ژایلا هوسه‌ینی

(۱) ئاکامیکی چاوه‌پروان نه‌کراو

نه‌مه‌زانی خۆشه‌ویستیت

ئه‌و (ئوخه‌ی)ه‌ی یه‌که‌م رۆژانی دیتتم

لێ نه‌گۆرێ به‌ هاواری سووتام، برژام،

نه‌مه‌زانی رۆحم ئه‌بێ به‌ کۆله‌که‌ و

لاولای هه‌ناسه‌کانم به‌ بالایا هه‌لته‌گه‌ریت،

تاسه‌ی دووریت

دلم نه‌کا به‌ زریان و

ئه‌م شاخ، ئه‌و شاخی بێ ئه‌کات،

که‌ی ئه‌زمانی ئه‌م رۆژه‌ دیت

به‌ جێم ئیتلی

دل نه‌گۆری

خه‌نده‌م لێ نه‌که‌ی به‌ زاری.

۱۳۷۴/۱/۲۱ - سنه

(۲) سێ ناره

دلی ته‌نگم سێ تارپکه

کاتی په‌نجه‌ی خۆشه‌ویستیت

تالی که‌زه‌ی تاسه‌کانی نه‌بزوتنی،

له‌و ساته‌دا بی‌ری دووریت

دلی ماندووی نه‌له‌رزیتنی،

ئاوازی خه‌م لێ ئه‌دات و

پر به‌ زاری

شیعریکی نوێ نه‌چریکتینی.

(۳) به‌ریز مامۆستا حه‌مه‌سه‌عید حه‌سه‌ن

ریز و سلاوم به‌ویه‌ری ئاواتی سه‌ره‌به‌ری و سه‌لامه‌تیتانه‌وه.
شارۆخی هاوسه‌رم ریز و سلاوی بۆتان هه‌یه.
نه‌ورۆزه و سالی تازه، پیرۆزبایی گۆل و جوانی و به‌هارتان
لێ ئه‌که‌م، به‌و هیوایه‌ی به‌هارانی داها‌تووی گه‌له‌که‌مان چرۆی
شادی و هیوای گه‌شاوه‌تر بیت.

ماوه‌یه‌کی زۆره‌ هه‌والتان نازانم، پیتش ئه‌م نامه‌یه‌ دوو نامه‌ی
ترم نارۆته‌ خزمه‌تتان و وه‌لامیکیان نه‌بووه. هیوادارم هه‌ر
چۆنیک بیت، موشکیله‌تان نه‌بێ.

ریزی زۆرم بۆ مامۆستا (محهمه‌د فه‌ریق) هه‌یه و ده‌س
خۆشانه‌ی چیرۆکه‌ جوانه‌کانی بێ ئه‌لیم. هیوادارم قه‌له‌می هه‌ر
وا به‌ برشت بیت. ئه‌و دوو کۆمه‌له‌ چیرۆکه‌ی کاری زۆریان تی
کردم (دووربێن و په‌ریخان). ده‌رسی زۆرم لێ وه‌رگرتن و بوونه
هۆی ئه‌وه‌ بریک ریگای نووسینیان بۆ خۆش کردم. که‌ ئه‌و
چیرۆکه‌نه‌ی نووسیم له‌ ئیره‌ به‌ر چاوی یه‌ک دوانی له
مامۆستایانم دا، به‌ دلایان بوو. نازانم ئه‌م نامه‌یه‌ به‌ ده‌ستتان
ئه‌گا یان نا، زۆر سوپاستان ئه‌که‌م ئه‌گه‌ر نیونیشانه‌که‌ راسته‌ و
نامه‌که‌تان بێ گه‌یشت، ئاگادارم که‌نه‌وه، چیرۆکه‌کانیش بنیرمه
خزمه‌تتان. نیازم به‌ رینومایی ئیوه‌ی به‌ریزانه. بریاریان داوه
هه‌تا بیستومی گولان شیعره‌کانم بۆ به‌چاپ بگه‌یه‌نن، ئه‌گه‌ر به
دروژن ده‌ره‌ن‌چوون، ئه‌وه‌ ئه‌وانیش ئه‌نیرمه‌ خزمه‌تتان. له
کو‌تاییدا تازه‌ترین شیعرم پیتشکه‌ش ئه‌که‌م. ئیتیر شادی و
سه‌ره‌به‌زیتان.

خوشکتان ژایلا هوسه‌ینی

۱۳۷۴/۱/۲۳